YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
10 päivänä heinäkuuta 1990 *

Asiassa C-326/88,

jonka Vestre Landsret on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensiksi mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Anklagemyndigheden

vastaan

Hansen & Søn I/S, edustajanaan Hardy Hansen,

ennakkoratkaisun tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta 25 päivänä maaliskuuta 1969 annetun neuvoston asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 tulkinnasta (EYVL L 77, s. 49),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti O. Due, jaostojen puheenjohtajat Sir Gordon Slynn ja C. N. Kakouris sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse ja M. Díez de Velasco,

julkisasiamies: W. Van Gerven,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

- Tanskan hallitus, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Jørgen Molde,

- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies S. J. Hay,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään komission oikeudellisen yksikön oikeudellinen neuvonantaja Johannes Buhl ja komission oikeudellisen yksikön virkamies Ricardo Gosalbo Bono,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan suulliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet 19.10.1989 pidetyssä istunnossa Hansen & Søn I/S, edustajanaan asianajaja Hjulmand, Tanskan hallitus, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus sekä komissio.

kuultuaan julkisasiamiehen 5.12.1989 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Vestre Landsret on esittänyt 28.1.1988 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 9.11.1988, yhteisöjen tuomioistuimelle ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta 25 päivänä maaliskuuta 1969 annetun neuvoston asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 tulkinnasta (EYVL L 77, s. 49).

2 Tämä kysymys on esitetty rikosasiassa, joka on saatettu vireille työnantajan ominaisuudessa olevaa Hansen & Søn I/S -yritystä vastaan (jäljempänä Hansen & Søn) sillä perusteella, että sen palveluksessa oleva kuljettaja oli rikkonut edellä mainitun asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69

vuorokautisen enimmäisajoajan pituutta koskevan 7 artiklan 2 kohdan säännöksiä sekä vuorokautisen pakollisen lepoajan pituutta koskevan 11 artiklan säännöksiä.

3 Asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 18 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava kyseisen asetuksen soveltamiseksi tarvittavat lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset. Näiden säännösten on sisällettävä muun muassa seuraamukset, joita sovelletaan annettujen säännösten rikkomisesta.

4 Tanskan työministeri on 29.11.1972 annetun lain nro 508 antaman valtuutuksen nojalla vahvistanut 2.6.1981 asetuksen nro 448 edellä mainitun neuvoston asetuksen täytäntöönpanemiseksi. Tämän asetuksen 9 pykälästä ilmenee, että asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 7 ja 11 artiklan säännösten rikkomisesta voidaan määrätä työnantajalle sakkorangaistus, jos matka on tehty työnantajan intressissä, vaikka työnantajan ei voida katsoa syyllistyneen rikkomukseen tahallaan tai tuottamuksesta.

5 Mainitun säännöksen perusteella Graastenin tuomioistuin määräsi Hansen & Sønin maksamaan sakkoja ilman, että kyseistä yritystä olisi syytetty tahallaan tai tuottamuksesta tehdystä asetuksen rikkomisesta. Hansen & Søn haki päätökseen muutosta Vestre Landsretissa ja väitti, että objektiivinen rikosoikeudellinen vastuu, sellaisena kuin se siitä säädetään edellä mainitussa vuoden 1981 asetuksessa, ei ole yhteensoveltuva edellä mainitun neuvoston asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 kanssa.

6 Vestre Landsret on päättänyt lykätä asian käsittelyn ja tehdä yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Ovatko tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annettu asetus (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 sekä siihen myöhemmin tehdyt muutokset esteenä sellaisten kansallisten säännösten soveltamiselle, joiden mukaan työnantajaa, jonka palveluksessa oleva kuljettaja on rikkonut kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 kohdan ja 11 artiklan ajo- ja lepoaikaa koskevia säännöksiä, voidaan rangaista myös silloin, kun työnantajan ei voida katsoa syyllistyneen kyseiseen rikkomiseen tahallaan tai tuottamuksellisesti?"

7 Pääasiaa koskevia tosiseikkoja, sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä sekä yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjä kirjallisia huomautuksia koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomukses-

ta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

8 Hansen & Søn on esittänyt kaksi perustelua sen osoittamiseksi, että vuonna 1981 annetun tanskalaisen asetuksen 9 pykälä ei ole yhteensoveltuva asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 kanssa.

9 Hansen & Søn väittää ensiksi, että säätäessään tuottamuksesta riippumattomasta rikosoikeudellisesta vastuusta Tanskan hallitus on pyrkinyt laajentamaan asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 soveltamisalaa ja asettanut työnantajille vaatimuksen, jota siinä ei mainita. Tämän väitteen tueksi kysymyksessä oleva yritys viittaa 18.2.1975 annettuun tuomioon (asia 69/74, Cagnon ja Taquet, Kok. 1975, s. 171, 10 kohta), jossa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että työnantajalle kyseisen asetuksen 11 artiklan mukaan kuuluva velvollisuus rajoittuu siihen, että työnantaja toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet säädetyn päivittäisen levon mahdollistamiseksi työntekijöilleen.

10 Tämän väitteen tueksi Hansen & Søn lisää, että tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta 20.12.1985 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3820/85 (EYVL L 370, s. 1), joka on 29.9.1989 alkaen korvannut asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69, 15 artikla käsittää vain tarkennuksen aikaisemman asetuksen nojalla sovellettaviin säännöksiin. Kyseisen säännöksen mukaan työnantaja on velvollinen järjestämään työt siten, että kuljettajat voisivat noudattaa yhteisön lainsäädäntöä, ja työnantajan on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet välttyäkseen toistamasta jo tapahtuneeksi todettua säännösten rikkomista.

11 Kyseistä väitettä ei voida hyväksyä. Asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 7 ja 11 artiklassa säädetään ajoajan pituuden ja lepoajan rajoista, joita kuljettajien ja muiden ajoneuvon kuljetushenkilökuntaan kuuluvien on noudatettava. Kyseisen asetuksen 18 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on annettava tarpeelliset säännökset näiden rajojen noudattamisen varmistamiseksi. Kansallinen säännös, jossa työnantaja asetetaan rikosoikeudelliseen vastuuseen työntekijänsä rikottua asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 7 ja 11 artiklan sääntöjä, ei sinällään laajenna mainitun asetuksen soveltamisalaa. Sellainen vastuu muodostaa itse asiassa keinon varmistaa kyseisissä säännöksissä asetettujen rajojen noudattaminen.

12 Asetuksen (ETY) N:o 3820/85 15 artiklan päämääränä ei ole rajoittaa työnantajan vastuuta sellaisten työntekijöiden osalta, jotka eivät noudata ajo- ja lepoaikoja, vaan siinä säädetään erillisistä työnantajaa itseään koskevista erityisistä velvoitteista. Tästä seuraa, että kysymyksessä olevat säännökset eivät ole esteenä sille, että työnantaja asetetaan objektiiviseen rikosoikeudelliseen vastuuseen.

13 Hansen & Søn korostaa myös, että siltä osin kuin Tanska yksin on soveltanut objektiivisen rikosoikeudellisen vastuun järjestelmää, tähän jäsenvaltioon sijoittautuneilla yrityksillä on suurempi rangaistuksi tulemisen mahdollisuus ja että tämän seurauksena kilpailu yhteisillä sisämarkkinoilla vääristyy vastoin asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 tavoitteita, joissa pyritään yhtenäistämään kansalliset säännökset tällä alalla.

14 Tässä yhteydessä on huomattava, että vaikka asetuksessa (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 pyritään tosiasiallisesti yhtenäistämään määrätyt maantiekuljetusalan kilpailuun vaikuttavat säännökset, kyseisessä asetuksessa jätetään jäsenvaltioille laaja harkintavalta asetuksen täytäntöönpanemisessa. Yhtäältä 13 artiklassa jäsenvaltiot valtuutetaan soveltamaan ankarampia toimenpiteitä niiden alueella rekisteröityjen ajoneuvojen kuljettajiin; toisaalta 18 artiklassa jäsenvaltioiden tehtäväksi jätetään niiden seuraamusten luonteen ja vakavuuden määritteleminen, joita sovelletaan silloin, kun säännöksiä on rikottu.

15 Lisäksi on huomattava, että asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 rikkomisesta aiheutuvat taloudelliset seuraukset eivät vaihtele ainoastaan kysymyksessä olevan jäsenvaltion soveltaman rikosoikeudellisen vastuun järjestelmän mukaisesti, vaan myös rangaistukseksi määrättävien sakkojen suuruuden ja suoritetun valvonnan tehokkuusasteen mukaisesti. Näin ollen objektiivisen rikosoikeudellisen vastuun järjestelmän soveltaminen ei sinällään johda kilpailun edellytysten vääristymiseen.

16 Tästä syystä on todettava, että asetus (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 ei ole esteenä sellaisten kansallisten säännösten soveltamiselle, joissa rangaistaan työnantajaa, jonka kuljettajat rikkovat asetuksen 7 artiklan 2 kohtaa ja 11 artiklaa, myös siinä tapauksessa, että työnantajan ei voida katsoa syyllistyneen kyseiseen rikkomiseen tahallaan tai tuottamuksellisesti.

17 Sitäpaitsi on syytä muistaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan, joka on vahvistettu 21.9.1989 annetulla tuomiolla (asia 68/88, komissio v. Kreikka, Kok. 1989, s. 2965), silloin kun yhteisön lainsäädännössä ei ole

erityisiä säännöksiä tämän lainsäädännön rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista tai kun siinä viitataan tältä osin kansallisiin lakeihin, asetuksiin tai hallinnollisiin määräyksiin, perustamissopimuksen 5 artiklassa asetetaan jäsenvaltiolle velvollisuus toteuttaa kaikki sellaiset toimenpiteet, joilla voidaan turvata yhteisön oikeuden ulottuvuus ja tehokkuus. Vaikka jäsenvaltiot voivat itse valita määrättävät seuraamukset, niiden on huolehdittava erityisesti siitä, että yhteisön oikeuden rikkomisesta määrättäviä seuraamuksia koskevat sellaiset aineelliset ja menettelylliset edellytykset, jotka vastaavat niitä edellytyksiä, joita sovelletaan luonteeltaan ja vakavuudeltaan vastaaviin kansallisen oikeuden rikkomisiin, ja joiden johdosta seuraamukset ovat joka tapauksessa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

18 Ennakkoratkaisua koskevasta päätöksestä ilmenee, että objektiiviseen rikosoikeudelliseen vastuuseen asettaminen vastaa Tanskassa työympäristön suojelemiseksi yleisesti sovellettavaa järjestelmää.

19 Tämän lisäksi on otettava huomioon se tosiseikka, että toisaalta objektiivisen rikosoikeudellisen vastuun järjestelmä kannustaa työnantajaa järjestämään työntekijöidensä työt tavalla, jolla varmistetaan asetuksen noudattaminen, ja että toisaalta tieliikenteen turvallisuus, joka asetuksen (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 kolmannen ja yhdeksännen johdanto-osan kappaleen mukaan on yksi asetuksen päämääristä, kuuluu yleisen edun piiriin, mikä voi oikeuttaa työnantajalle määrättävän sakon työntekijän tekemien rikkomisten vuoksi ja objektiivisen rikosoikeudellisen vastuun järjestelmän. Tällainen vaatimus, joka vastaa ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklan mukaista lojaalin yhteistyön periaatetta, ei siten voi olla suhteeton tavoiteltuun päämäärään nähden. Esillä olevassa riita-asiassa ei suhteellisuusperiaatteen soveltamista ole asetettu kyseenalaiseksi sakon suuruuden osalta.

20 Edellä olevista perusteluista kokonaisuutena seuraa, että Vestre Landsretin esittämään kysymykseen on vastattava siten, että tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta 25 päivänä maaliskuuta 1969 annettu asetus (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 tai yhteisön oikeuden yleiset periaatteet eivät ole esteenä kansallisten säännösten soveltamiselle, joiden mukaan työnantajaa, jonka palveluksessa oleva kuljettaja on rikkonut kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 kohdan ja 11 artiklan säännöksiä, voidaan rangaista myös silloin, kun työnantajan ei voida katsoa syyllistyneen kyseiseen rikkomiseen tahallaan tai tuottamuksellisesti, edellyttäen että säädetty seuraamus vastaa niitä seuraamuksia, joita sovelletaan luonteeltaan ja vakavuudeltaan samanlaisiin kansallisen lainsäädännön rikkomisiin ja että tämä seuraamus on oikeasuhteinen rikkomisen vakavuuteen nähden.

Oikeudenkäyntikulut

21 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Tanskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Vestre Landsretin 28.1.1988 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta 25 päivänä maaliskuuta 1969 annettu asetus (EURATOM, EHTY, ETY) N:o 543/69 tai yhteisön oikeuden yleiset periaatteet eivät ole esteenä kansallisten säännösten soveltamiselle, joiden mukaan työnantajaa, jonka palveluksessa oleva kuljettaja on rikkonut kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 kohdan ja 11 artiklan säännöksiä, voidaan rangaista myös silloin, kun työnantajan ei voida katsoa syyllistyneen kyseiseen rikkomiseen tahallaan tai tuottamuksellisesti, edellyttäen että säädetty seuraamus vastaa niitä seuraamuksia, joita sovelletaan luonteeltaan ja vakavuudeltaan samanlaisiin kansallisen lainsäädännön rikkomisiin ja että tämä seuraamus on oikeasuhteinen rikkomisen vakavuuteen nähden.

Due Slynn Kakouris

Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias Grévisse Díez de Velasco

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä heinäkuuta 1990.

J.-G. Giraud
kirjaaja

O. Due
presidentti